

Organiseren en coördineren van zorg

Verpleegkunde
Eerste jaar
6 studiepunten

Docent: Marleen Corremans

Hoe is de gezondheidszorg georganiseerd? Welke zijn de verpleegkundige theorieën en modellen? Wat zijn de basisprincipes van de verplegingstechnieken? Door studiebezoeken maak je kennis met verschillende doelgroepen en contexten.

Organiseren en coördineren 1V: les 3

dr. Bart Geurden/ Marleen Corremans

Visies in de verpleegkunde

Hoofdstuk 3

- 3.1 Inleiding: begrippen
- 3.2 Mensvisies
- 3.3 Visies op gezondheid
- 3.4 Visie op zorg

Visies in de verpleegkunde

Hoofdstuk 3

- **3.1 Inleiding: begrippen**
- 3.2 Mensvisies
- 3.3 Visies op gezondheid
- 3.4 Visie op zorg

Inleiding

- De begrippen 'visie' en 'concept'?
  - Visie: de wijze waarop je iets ziet, jouw werkelijkheid
  - Concept: begrip dat de kern vormt van een theorie, abstract maar gebaseerd op de waarneembare werkelijkheid
    - Begrippenkader/conceptueel kader

Visies in de verpleegkunde

Hoofdstuk 3

- 3.1 Inleiding: begrippen
- **3.2 Mensvisies**
- 3.3 Visies op gezondheid
- 3.4 Visie op zorg

Visie

Veranderlijk
Gelinkt aan
kennis en
ervaringen
'kortzichtig'

Visies in de verpleegkunde

Hoofdstuk 3

- 3.1 Inleiding: begrippen
- **3.2 Mensvisies**
  - **Mensvisies algemeen**
    - Individualistische
    - Personalistische
    - Deterministische mensbeelden

Visies in de verpleegkunde

Hoofdstuk 3

- 3.1 Inleiding: begrippen
- **3.2 Mensvisies**
  - Mensvisies uit de gezondheidswetenschappen
    - **Reductionistische mensvisie**
    - Holistische mensvisie

Reductionistische mensvisie

- Descartes (1596-1650): dualisme tussen lichaam en geest

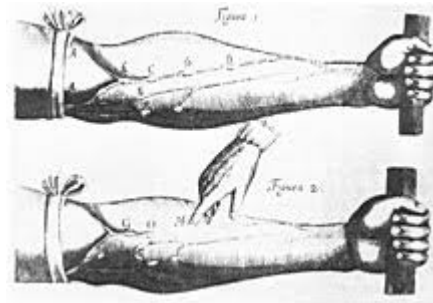
“cogito, ergo sum”

Lichaam+niet-stoffelijke ziel

- Medisch model: anatomie-fysiologie-pathologie

- 1628: William Harvey:

bloedsomloop met hart als motor

Reductionistische mensvisie

- Uitvindingen: thermometer, stethoscoop, microscoop
- 17^e eeuw: Antoni Van Leeuwenhoek: 'kleine diertjes...'
- Eerste helft 20^e eeuw: gezondheidssituatie verbetert
- Specialisatie
- Ziekte losgekoppeld van de persoon?

Reductionistische mensvisie

- *Natuurwetenschappelijke* benadering van **ziekte**
- => Reductionistische of biomedische benadering
- => Anatomie, fysiologie, pathologie
- => scheiding van lichaam en geest
- => de mens is een machine
- => lichamelijk herstel bevorderen

Visies in de verpleegkunde

Hoofdstuk 3

- 3.1 Inleiding: begrippen
- **3.2 Mensvisies**
  - Mensvisies uit de gezondheidswetenschappen
    - Reductionistische mensvisie
    - **Holistische mensvisie**

Holistische mensvisie

- Reactie op medisch model vanuit menswetenschappen
- 2^e helft 20^e eeuw
- Psychologie (psychosomatiek)
- Sociologie (fenomenologie)

Holistische mensvisie

- *Menswetenschappelijke* benadering van **zieke**
- => **holistische** benadering
- => socio-psycho-somatische eenheid
- => Via het lichaam staat de mens in contact met zijn omgeving
- => De mens is een uniek wezen
- => humanistische geneeskunde: autonomie

Verpleegkundige is niet langer de verlengde arm van de arts

Een mensvisie voor de verpleegkunde

- Natuurwetenschappelijke benadering (reductionisme)

- Menswetenschappelijke benadering (holistische benadering)

Holisme en reductionisme: complementair

- Gespecialiseerd
- Behandeling symptomen
- Professional = neutraal
- Professional = autoritair
- Patiënt = afhankelijk
- Meten is weten
- Nadruk op efficiëntie
- Integrale benadering
- Lichaam = dynamisch werkend systeem
- Professional: eigen visie
- Patiënt= onafhankelijk en mondig
- Intuïtie en emoties= aanvulling
- Nadruk op menselijke waarden

Visies in de verpleegkunde

Hoofdstuk 3

- 3.1 Inleiding: begrippen
- 3.2 Mensvisies
- **3.3 Visies op gezondheid**
- 3.4 Visies op zorg

Visie op gezondheid

- Strakke visie:

“Afwezigheid van ziekte”

- Breder visie: WGO 1946

“*Toestand* van lichamelijk, geestelijk en sociaal welbevinden en niet enkel afwezigheid van ziekte”

Visie op gezondheid

- Moeilijk definitie te bepalen:
  - Gezondheid en ziekte zijn
    - Dynamische begrippen
    - Sociocultureel verbonden
    - Persoon- en situatiegebonden

Visies in de verpleegkunde

Hoofdstuk 3

- 3.1 Inleiding: begrippen
- 3.2 Mensvisies
- 3.3 Visies op gezondheid
- **3.4 Visies op zorg**

Visies op zorg

Merk het verschil op tussen 'cure' en 'care' en daarbij het fysieke en affectieve element...

Zorgaanbod bij de zorgbehoeften:

- Zelfzorg
- Mantelzorg
- Professionele zorg
- Zorgketen

Visies op zorg: zelfzorg

Fysieke, psychische en sociale zorgfuncties, huishoudelijke taken

Voorwaarden tot zelfzorg:

- beheer over zichzelf (mogelijkheden en vaardigheden)
- culturele verworvenheden (motivatie)
- inzicht en informatie (kennis)

Visies op zorg: zelfzorg

Zelfzorg bij gezondheid: instinctief en intentioneel

Zelfzorg bij zieken

- herkennen van symptomen
- ondernemen van actie
- zorgen voor de zorg

Visies op zorg: mantelzorg

- Klein sociaal netwerk
- Per definitie onbetaald maar 'Mantelzorgpremie'
- Wederkerigheid (cfr vrijwilligerswerk)
- 'bijzondere' zorg

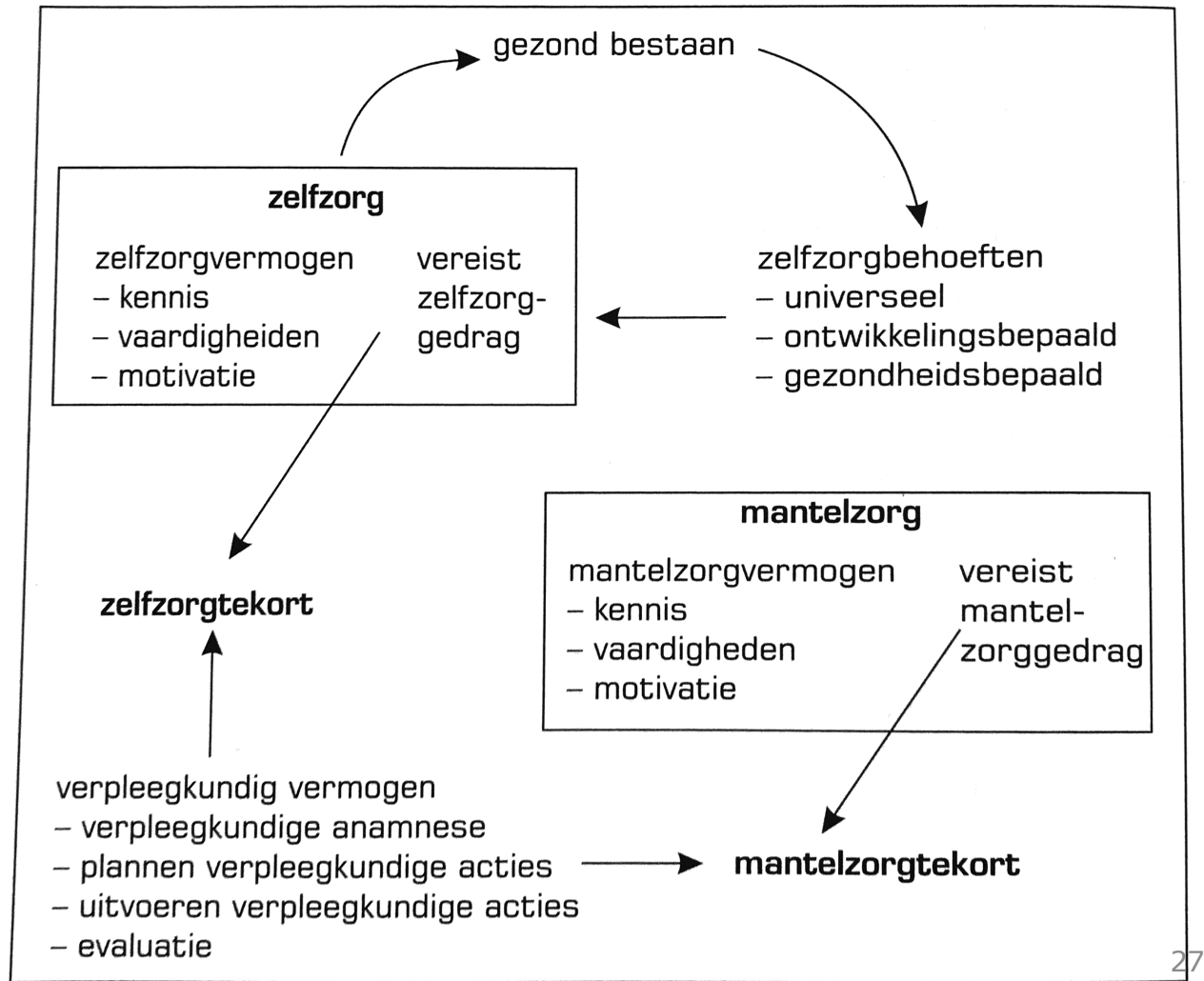
Visies op zorg: professionele zorg

- Zorg is gebaseerd op specifieke deskundigheid, voor een bepaalde tijd
  - Uitgevoerd volgens algemeen geldende principes, vanuit een verantwoordelijkheid
  - Niet op basis van wederkerigheid
- Aanvullend of vervangend

Visies op zorg: professionele zorg

Verpleegkunde is een roeping?

Visies op zorg: zorgketen

Basisprincipes

Hoofdstuk 7

- 7.1 Inleiding: ontstaan

8 basisprincipes

- Hygiëne en steriliteit
    - Preventie van besmetting
      - Direct/indirect contact
      - Vermijden van verspreiding (afval, isolatie)
    - Preventie van kruisbesmetting
- => Regels handhygiëne!

8 basisprincipes

- Veiligheid
  - Reëel gevoel van gevaar
  - Subjectief gevoel van gevaar

8 basisprincipes

- Beleving van de patiënt
  - Alle handelingen lokken een emotie uit
  - Soms weet je dat je een negatieve emotie zal uitlokken.
  - Handel bewust!
  - Belangrijk zijn: angst, privacy, ...

8 basisprincipes

- Zelfzorg en inspraak

Pati-ent: Ziekte maakt je afhankelijk

Geef mogelijkheid te beslissen wat nog kan beslist worden.

8 basisprincipes

- Comfort

Geef waar je kan de mogelijkheid tot een comfortabele situatie. Dit is wat patiënten onthouden.

8 basisprincipes

- Ergonomie
  - Hierbij wordt de veiligheid van de zorgverlener betrokken: verplaatsingsvaardigheden, manipuleren van materiaal

8 basisprincipes

- Economie
  - Gezondheidszorg is duur: wees bewust!
  - Time is money: leer coördineren
  - Aanbod aan onderzoeken

8 basisprincipes

- Ecologie
  - Waste?